
ЕКСПЕРТИЗА ДОТРИМАННЯ СТАНДАРТІВ ДІЯЛЬНОСТІ: РЕЗЮМЕ РЕЗУЛЬТАТІВ

*Ахзон-01 (Проект МФК #31990)
Україна*

---

31 травня 2013 року МФК затвердила (i) надання компанії «Ахзон» кредиту з першочерговим правом вимоги на суму 36 млн. євро та (ii) інвестицію в акціонерний капітал холдингу «Ахзон А/S» на суму до 134 137 081 данських крон (близько 23 млн. дол. США). «Ахзон Group» – це сільськогосподарська і харчова компанія, яка здійснює свою діяльність в Данії, Польщі, Україні та Росії. Дана експертиза дотримання стандартів діяльності (далі по тексту – експертиза) стосується скарг щодо наслідків діяльності ТзОВ «Даноша», яке є дочірнім підприємством «Ахзон Group» (обидві компанії далі по тексту – клієнт). ТзОВ «Даноша» – це вертикально-інтегрована компанія з вирощування свиней, яка має повний цикл виробництва – від вирощування зернових до продажу живих свиней на забій і переробку – на семи свинокомплексах в Івано-Франківській області на заході України. Інвестиція МФК мала на меті підтримати розширення виробничих потужностей клієнта в цьому регіоні. Дана експертиза була проведена щодо скарг на три свинокомплекси ТзОВ «Даноша»: в селах Лука, Делієве і Лани.

2 лютого 2014 року Офіс Радника з дотримання вимог/ Омбудсмена (CAO) отримав скаргу, подану членами територіальних громад Івано-Франківської області за підтримки Національного екологічного центру України. Скарга стосується порушення Стандартів діяльності МФК 1, 3, 4 і 6, зокрема: (1) екологічна та соціальна оцінка/ система екологічного та соціального менеджменту (СЕСМ); (2) забруднення повітря, води і ґрунту; (3) водозабір; (4) Галицький національний природний парк; (5) зношення доріг, руйнування будинків, пилове забруднення, доступ і несанкціоноване захоплення земель; (6) використання орендованих сільськогосподарських земель і виплата відповідних компенсацій і (7) залучення громадськості, взаємодія з зацікавленими сторонами і створення механізму подачі та розгляду скарг.

Експертиза CAO має на меті обмежити проведення розслідувань лише тими проектами, які викликають суттєве занепокоєння з точки зору екологічних і/ або соціальних наслідків або створюють проблеми, які мають системне значення для МФК/БАГІ.

Розглянувши всі проблемні питання, підняті скаржниками, проаналізувавши наявні документи та відвідавши місце реалізації проекту, CAO виявив ряд проблем в оцінці, моніторингу та нагляді МФК за проектом. При цьому CAO вирішив закрити частину проблемних питань, які є предметом скарги, а саме: негативний вплив на Галицький національний природний парк, несанкціоноване захоплення землі біля польової дороги, землекористування, взаємодія з зацікавленими сторонами і механізм скарг. Відповідно, CAO проведе розслідування на предмет дотримання МФК екологічних і соціальних стандартів діяльності щодо всіх інших проблемних питань, піднятих у скарзі, зокрема:

- Оцінка, моніторинг і нагляд МФК за СЕСМ клієнта, в тому числі заходи, спрямовані на запровадження процедур для перевірки і пом'якшення забруднення навколишнього середовища;
- Перевірка МФК (i) документації, пов'язаної з Екологічною та соціальною оцінкою (ЕСО) (водозабір, виробничі потужності, система поводження з гноєм) і (ii) проведення відповідних консультацій з місцевим населенням і розкриття інформації.

Офіс CAO зазначає, що рішення про початок розслідування не означає, що буде зроблено висновок про порушення клієнтом екологічних і соціальних стандартів діяльності чи навпаки.

Технічне завдання для даного розслідування буде підготовлене відповідно до Практичного керівництва з принципів діяльності CAO.

Загальна інформація про CAO

Офіс Радника з дотримання вимог/ Омбудсмена (CAO) – це незалежний орган, який підпорядковується безпосередньо Президенту Групи Світового банку. Офіс CAO розглядає скарги від громад, постраждалих внаслідок проєктів, що виконуються за підтримки Міжнародної фінансової корпорації (МФК) та Багатостороннього агентства з гарантування інвестицій (БАГІ), підрозділів Групи Світового банку у сфері приватного сектора. Місія CAO полягає в тому, щоб служити справедливим, надійним та дієвим незалежним механізмом гарантування відповідальності, а також сприяти покращенню екологічних і соціальних результатів діяльності МФК і БАГІ. Офіс CAO має три унікальні та взаємодоповнюючі функції – вирішення спорів, аудит (перевірка дотримання стандартів діяльності) і консультування, які разом утворюють гнучку систему для розгляду скарг і вирішення системних проблем в рамках проєктів МФК/БАГІ.

Загальна інформація про Відділ CAO з аудиту

Відділ CAO з аудиту здійснює нагляд за інвестиціями МФК/ БАГІ з метою покращення екологічних і соціальних (ЕіС) результатів діяльності цих двох установ. Процес аудиту ініціюється однією зі сторін після оцінювання скарги офісом CAO або коли процес вирішення спору не закінчується досягненням згоди між сторонами. Процес аудиту може також початися за вказівкою Віце-Президента CAO або на прохання Президента Групи Світового банку чи вищого керівництва МФК/БАГІ. Після проведення розслідування в рамках процесу аудиту CAO може прийти до висновку про необхідність здійснення моніторингу за діями МФК або БАГІ до повного усунення усіх виявлених недоліків і порушень.¹

Детальнішу інформацію можна знайти на веб-сторінці CAO: www.cao-ombudsman.org.

---

¹ Практичне керівництво CAO, 2013р., п. 4.4.6.

Зміст

Акроніми.....	5
I. Загальний огляд процесу експертизи дотримання стандартів діяльності.....	6
II. Вихідні дані.....	7
Інвестиція.....	7
Скарга.....	7
Методологія експертизи.....	8
III. Аналіз.....	8
Екологічна та соціальна оцінка і СЕСМ.....	9
Попередження забруднення повітря, води та ґрунту.....	12
Водозабір.....	Error! Bookmark not defined.
Негативні впливи на дороги.....	Error! Bookmark not defined.
Землекористування і виплата відповідних компенсацій.....	Error! Bookmark not defined.
Залучення зацікавлених сторін і механізм подачі та розгляду скарг..	Error! Bookmark not defined.
IV. Рішення CAO.....	19

Акроніми

Акронім	Значення
CAO	Офіс Радника з дотримання вимог/ Омбудсмена
ЕіС	Екологічний та соціальний
ЄБРР	Європейський банк реконструкції та розвитку
ЕСПД	Екологічний та соціальний план дій
ЕСО	Екологічна та соціальна оцінка
СЕСМ	Система екологічного та соціального менеджменту
ПЕСП	Підсумок екологічної та соціальної перевірки проекту
ЄС	Європейський Союз
МФК	Міжнародна фінансова корпорація
ВЗКЗ	Всеохоплююче запобігання і контроль забруднень
БАГІ	Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій
СД	Стандарти діяльності

I. Загальний огляд процесу експертизи дотримання стандартів діяльності

Коли CAO отримує скаргу щодо проекту МФК або БАГІ, ця скарга направляєтся на оцінювання. Якщо CAO приходить до висновку, що сторони не хочуть або не можуть вирішити проблемні питання за сприяння CAO (через процес медіації), справа передається у Відділ CAO з аудиту для проведення експертизи дотримання стандартів і потенційно розслідування.

Експертиза може також ініціюватися Віце-Президентом CAO, вищим керівництвом МФК/БАГІ або Президентом Групи Світового банку.

Предметом аудиту CAO є діяльність МФК і БАГІ, а не їхніх клієнтів. Це стосується усієї бізнес-діяльності МФК, у тому числі сектору нерухомості, фінансових ринків та консультативних послуг. Офіс CAO здійснює оцінку того, як МФК/БАГІ забезпечують належне здійснення своєї бізнес-діяльності чи надання консультацій, а також того, чи результати цієї бізнес-діяльності чи консультування відповідають цілям і завданням політики цих організацій. Втім, у багатьох випадках під час здійснення оцінки результатів проекту та заходів, які здійснюють МФК/БАГІ для виконання відповідних вимог, CAO вважає за потрібне проаналізувати і дії клієнта та перевірити результати діяльності на місцях.

Щоб зрозуміти, чи є підстави для проведення розслідування, CAO спочатку здійснює експертизу. Експертиза CAO має на меті обмежити проведення розслідувань лише тими проектами, які викликають суттєве занепокоєння з точки зору екологічних і/ або соціальних наслідків або створюють проблеми, які мають системне значення для МФК/БАГІ.

Під час проведення експертизи CAO керується кількома основними критеріями. Ці критерії дозволяють CAO прийняти рішення щодо доцільності початку розслідування. З цією метою CAO прагне визначити:

- Чи є докази потенційно значущих шкідливих екологічних та/або соціальних наслідків, які проявляються вже зараз або можуть виникнути в майбутньому.
- Чи є ознаки порушення, недотримання або неналежного застосування з боку МФК/БАГІ політики чи інших критеріїв експертизи.
- Чи є факти, які вказують на те, що положення МФК/БАГІ, незалежно від того, були вони порушені чи ні, не змогли забезпечити належного рівня захисту.

Під час здійснення експертизи CAO проводить дискусії з командою МФК/БАГІ, яка працює над конкретним проектом, та з іншими зацікавленими сторонами, щоб зрозуміти, якими критеріями керувалися МФК/БАГІ, щоб забезпечити належне виконання цього проекту; як саме МФК/БАГІ зі свого боку забезпечували дотримання цих критеріїв; як саме МФК/БАГІ забезпечували, щоб ці положення надавали належний рівень захисту; та загалом, чи буде проведення розслідування виправданим заходом у даному випадку. Після завершення процесу експертизи CAO або закриває справу, або ініціює розслідування діяльності МФК/БАГІ.

Після завершення експертизи CAO інформує МФК/БАГІ, Президента Групи Світового Банку та Раду директорів про результати у письмовій формі. Якщо експертиза була проведена у справі, переданій Відділом CAO з вирішення спорів, письмове повідомлення з результатами експертизи направляєтся також скаржнику. Резюме усіх результатів експертизи оприлюднюється. Якщо CAO приймає рішення про проведення розслідування, готується відповідне технічне завдання згідно з Практичним керівництвом CAO.

II. Вихідні дані

Інвестиція

«Axzon Group» – це сільськогосподарська і харчова компанія, яка здійснює свою діяльність в Данії, Польщі, Україні та Росії. 31 травня 2013 року Рада директорів Міжнародної фінансової корпорації (МФК) затвердила (i) надання компанії «Axzon» кредиту з першочерговим правом вимоги на суму 36 млн. євро та (ii) інвестицію в акціонерний капітал холдингу «Axzon A/S» на суму до 134 137 081 данських крон (близько 23 млн. дол. США). Інвестиція МФК мала на меті підтримати розширення виробничих потужностей клієнта в Польщі, Україні та Росії. Позика була повністю погашена в червні 2017 року. Окрім цього, у серпні 2016 року МФК зобов'язалася надати позику класу А на суму 10 млн. євро, але остання була скасована в липні 2017 року. Однак інвестиція МФК в акціонерний капітал залишається активною.

Згадана інвестиція є частиною більшого пакету фінансування за підтримки Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР).

Дана експертиза стосується скарг щодо наслідків діяльності ТзОВ «Даноша», яке є дочірнім підприємством «Axzon Group» (обидві компанії далі по тексту – клієнт). ТзОВ «Даноша» – це вертикально-інтегрована компанія з вирощування свиней, яка має повний цикл виробництва – від вирощування зернових до продажу живих свиней на забій і переробку – на семи свинокомплексах в Івано-Франківській області на заході України. Інвестиція МФК мала на меті підтримати розширення виробничих потужностей клієнта в цьому регіоні. Дана експертиза була проведена щодо скарг на три свинокомплекси ТзОВ «Даноша»: в селах Лука, Делієве і Лани.

Організація вирощування свиней у клієнта заснована на концепції виробництва на трьох комплексах, коли виробничий цикл поділяють на три етапи (свиноматочні ферми, ферми відлучення, ферми відгодівлі). Гній від свинокомплексів зберігається, обробляється і вноситься в оброблену землю як добриво для вирощування зернових та отримання силосу для свиней. Для забезпечення балансу поживних речовин на одну свиноматку виділяється близько одного гектара землі.²

Скарга

2 лютого 2014 року CAO отримав скаргу, подану членами територіальних громад Івано-Франківської області, а саме села Сівка-Войнилівська Калуського району і сіл Делієве та Лани Галицького району. Скаржники висловили занепокоєння щодо трьох свинокомплексів клієнта: Лука (у безпосередній близькості до села Сівка-Войнилівська), Делієве і Лани (які знаходяться в однойменних селах). Скаржники підготували скаргу за підтримки Національного екологічного центру України. На час подання скарги свинокомплекси в селах Лука і Лани вже функціонували, тоді як свинокомплекс в с. Делієве був у процесі будівництва. 15 лютого 2017 року CAO отримав доповнення до первісної скарги від членів територіальних громад тих же сіл, яке було підготовлене за підтримки МБО «Екологія-Право-Людина». Скарга доступна на веб-сторінці CAO.³

У березні 2014 року CAO визнав скаргу прийнятною для подальшого оцінювання. Скаржники зробили спробу вирішити проблемні питання, порушені в скарзі, через процес вирішення спору (медіації), однак вона виявилася безуспішною. Відповідно, спочатку

² За словами МФК, потрібно близько одного гектара на свиноматку з усім її приплодом (від поросят до кнурів) в будь-який момент часу.

³ Див. http://www.cao-ombudsman.org/cases/case_detail.aspx?id=218.

члени територіальної громади Калуського району (у червні 2016 року), а потім – Галицького району (у липні 2016 року) формально вийшли з процесу медіації. У березні 2017 року скарга була передана у Відділ САО з аудиту для експертизи дотримання стандартів діяльності.

Скарга стосується порушення Стандартів діяльності (СД) МФК 1, 3, 4 і 6, зокрема: (1) екологічна та соціальна оцінка/ система екологічного та соціального менеджменту (СЕСМ); (2) забруднення повітря, води і ґрунту; (3) водозабір; (4) Галицький національний природний парк; (5) зношення доріг, руйнування будинків, пилове забруднення, доступ і несанкціоноване захоплення земель; (6) використання орендованих сільськогосподарських земель і виплата відповідних компенсацій і (7) залучення громадськості, взаємодія з зацікавленими сторонами і створення механізму подачі та розгляду скарг.

Методологія експертизи

Експертиза базувалася на аналізі внутрішньої документації МФК, проектної документації, доступної у відкритих джерелах, та обговореннях з відповідними зацікавленими сторонами. Команда Відділу САО з аудиту обговорила питання, підняті в скарзі, з проектною командою МФК, скаржниками і їхніми представниками, керівництвом клієнта та представниками Механізму розгляду скарг ЄБРР. У травні 2017 року САО залучив до експертизи зовнішнього експерта з вирощування свиней. Команда САО відвідала Україну в серпні 2017 року і в рамках візиту зустрілася з клієнтом, працівниками МФК, членами сільських громад, представниками Сівка-Войнилівської, Делієвської і Ланівської сільських рад, організаціями громадянського суспільства і представниками центральних/ обласних органів влади. Даний звіт враховує інформацію, отриману під час всіх вищезазначених обговорень.

В рамках візиту команда САО також відвідала свинокомплекси в селах Лука, Делієве і Лани та навколишні території, чому присвятила два дні.

Під час експертизи команда САО отримала позицію клієнта щодо кожного з проблемних питань, піднятих скаржниками, що відображено в аналізі внизу.

III. Аналіз

Інвестиція МФК 2013 року в компанію «Axzon» була зроблена відповідно до умов Політики забезпечення екологічної та соціальної стійкості (ПЗЕСС), відповідних Стандартів діяльності (СД) і Політики доступу до інформації (ПДІ) 2012 року, які разом формують Стратегію забезпечення стійкості. Інвестиція була віднесена до категорії В, оскільки вважалось, що вона має обмежені потенційні екологічні та соціальні ризики/ впливи.

У світлі проблемних питань, порушених у скарзі, дана експертиза проаналізувала екологічні та соціальні результати діяльності МФК відносно:

- Стандарту діяльності 1
- Стандарту діяльності 3
- Стандарту діяльності 4
- Стандарту діяльності 6

Екологічна та соціальна оцінка і СЕСМ

Скаржники ставлять під сумнів належність екологічної та соціальної оцінки (ЕСО), здійсненої для свиноферм клієнта. Вони вважають, що проект мав би бути віднесений до категорії проектів з більш значними негативними ЕіС ризиками і/ або впливами. Скаржники стверджують, що свиноферми функціонують з більшим поголів'ям, аніж передбачено відповідними дозвільними документами, що, на їхню думку, підвищує ризики, пов'язані з забрудненням повітря, води та ґрунту, а також ризики для здоров'я і добробуту місцевих громад, якщо не вживаються належні заходи для пом'якшення згаданих ризиків. Скаржники вважають, що клієнт здійснює свою діяльність в селах, не надаючи місцевому населенню інформації про ризики та впливи, пов'язані з навколишнім середовищем і здоров'ям мешканців, і заходи мінімізації цих ризиків, незважаючи на звернення громадськості. Скаржники не задоволені процесом залучення громадськості у прийняття рішень щодо питань, які мають прямий вплив на їхнє довкілля та здоров'я. Вони зазначають, що екологічна оцінка (в тому числі розкриття інформації та консультації з місцевим населенням) і відповідні дозволи не відповідають вимогам українського законодавства.

МФК зобов'язана проводити екологічну та соціальну (ЕіС) експертизу всіх запланованих проектів відповідно до рівня екологічних і соціальних ризиків і впливів.⁴ У випадках, коли участь МФК починається вже на етапі впровадження проекту, *«МФК зобов'язана проаналізувати існуючу СЕСМ і застосовувати практики управління ризиками, а також екологічну та соціальну оцінку, здійснену клієнтом, до розгляду питання про інвестування»*.⁵

Після визначення ЕіС ризиків і впливів проекту клієнт зобов'язаний розробити і впровадити Систему екологічного та соціального менеджменту (СЕСМ) для їх вирішення. МФК може вимагати від клієнта розробки плану коригуючих заходів для досягнення повної відповідності ЕіС стандартам МФК. Якщо МФК вважає, що клієнт не зможе досягнути повної відповідності Стандартам діяльності *«протягом розумного періоду часу»*, вона приймає рішення не фінансувати проект.⁶

Відповідно до СД1 (Оцінка та управління екологічними та соціальними ризиками і впливами), МФК вимагає від своїх клієнтів впровадити і підтримувати процедуру визначення екологічних і соціальних ризиків і впливів проекту. Тип, масштаб і місце реалізації проекту обумовлюють об'єм і рівень зусиль з визначення ризиків і впливів. Масштаб процесу визначення ризиків і впливів повинен відповідати передовій міжнародній галузевій практиці, а також визначати відповідні та належні методи та інструменти оцінки.⁷ Окрім цього, клієнти зобов'язані дотримуватися відповідного національного законодавства.⁸

СД1 прописує відповідальність клієнта *«надати громадам, які підпадають під вплив проекту, доступ до відповідної інформації про [...] (iii) будь-які ризики та потенційні впливи на ці громади і відповідні заходи з пом'якшення впливів [...]»*.⁹ МФК також

⁴ Політика забезпечення екологічної та соціальної стійкості МФК, січень 2012р., п. 26

⁵ Політика забезпечення екологічної та соціальної стійкості МФК, січень 2012р., п. 27

⁶ Політика забезпечення екологічної та соціальної стійкості МФК, січень 2012р., п. 22

⁷ Стандарт діяльності 1 МФК, січень 2012р., п. 7

⁸ Стандарти діяльності МФК, Вступ, січень 2012р., п. 5

⁹ Стандарт діяльності 1 МФК, січень 2012р., п. 29

зобов'язується оприлюднювати електронні копії або веб-посилання на будь-які документи ЕСО, підготовлені клієнтом або від його імені.¹⁰

Відповідно до СД1, клієнт повинен організувати процес консультацій, в рамках якого громади, які підпадають під вплив проекту, зможуть отримати відповідну інформацію, матимуть можливість висловити свої думки щодо ризиків і впливів проекту, і який дозволить клієнту врахувати ці думки і вжити відповідні заходи.¹¹

Актуальним для даної інвестиції є також Керівництво Групи Світового банку з охорони довкілля, здоров'я і праці у сфері тваринництва, відповідно до якого гній можна використовувати як добриво на сільськогосподарських землях після ретельної оцінки можливих впливів. Результати оцінки можуть вказати на необхідність певного рівня очистки і підготовки гною перед внесенням на поля. Згадане Керівництво також вимагає дотримання визнаних міжнародних правил, зокрема тих, що опубліковані Продовольчою та сільськогосподарською організацією (ФАО), щодо вимог до поголів'я в умовних одиницях на гектар (га), щоб забезпечити необхідну площу угідь для внесення гною.¹²

В рамках передінвестиційної експертизи МФК підготувала Підсумок екологічної і соціальної перевірки проекту (ПЕСП), який був опублікований 15 лютого 2013 року.¹³ Перевірка включала виїзди на окремі свиноферми в Україні, а також потенційні нові об'єкти. ПЕСП зазначає, що *«нові ферми спроектовані, збудовані та функціонують відповідно до сучасних принципів і критеріїв ЄС, наслідуючи останні фермерські проекти в Данії, із застосуванням відповідних підходів до пестицидів, добрив і здоров'я тварин»*. Офіс САО визнає технічні знання і досвід клієнта у сфері вирощування свиней, культурних рослин та експлуатації свинокомплексів загалом.

ПЕСП зазначає, що *«нові ферми, збудовані з нуля, пройшли місцеву екологічну експертизу/ОВНС, тоді як старі ферми перебувають в процесі проходження дозвільних процедур»*. У ПЕСП також згадується, що на всіх фермах процедури *«відповідатимуть Директиві ЄС щодо ВЗКЗ [...], норми якої схожі до вимог Стандартів діяльності МФК, але зазвичай є ще більш жорсткими»*.¹⁴ ПЕСП також посилається на призначення відповідальних за охорону довкілля, здоров'я і праці, які повинні підготувати відповідні операційні процедури. МФК описала СЕСМ клієнта *«як таку, що функціонує належним чином [...], що було підтверджено під час експертизи»*. При цьому зазначається, що *«діяльність ферм не передбачає значних ризиків»*

Екологічний та соціальний план дій (ЕСПД) для клієнта був оприлюднений на веб-сторінці МФК¹⁵ з чіткими вимогами:

- підготувати політику щодо системи управління надзвичайними ситуаціями, гармонізовану на корпоративному рівні (Axzon), а також перекладену та адаптовану до виробничих потужностей на рівні конкретної країни;

¹⁰ Політика доступу до інформації МФК, січень 2012р., п. 31

¹¹ Стандарт діяльності 1 МФК, січень 2012р., п. 30

¹² Керівництво Групи Світового банку з охорони довкілля, здоров'я і праці у сфері тваринництва, 30 квітня 2017р., ст. 3

¹³ Підсумок екологічної і соціальної перевірки МФК, лютий 2013р., <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/ESRS/31990>

¹⁴ Директива ЄС щодо всеохоплюючого запобігання і контролю забруднень (ВЗКЗ) – це набір спільних правил для мінімізації забруднення з боку різних промислових джерел на території Європейського Союзу.

¹⁵ Екологічний та соціальний план дій МФК, Проект #31990, доступний за посиланням: <https://disclosures.ifc.org/#/projectDetail/ESRS/31990>.

- розробити та впровадити корпоративне положення про обов'язки та лінії підзвітності спеціалістів з охорони довкілля і спеціалістів з екологічних та соціальних стандартів діяльності;
- забезпечити внесення пестицидів і добрив згідно з відповідними місцевими законодавчими нормами, в тому числі дотримання зон незастосування пестицидів і добрив біля водозборів і водних потоків;
- включити контроль за рідкими стоками у випадку витоків гною в усі майбутні проектні специфікації;
- забезпечити відповідний баланс між кількістю утримуваних тварин, виробництвом гною/ його складом і площами орних земель;
- розробити та оприлюднити формалізований план аварійної готовності і реагування на надзвичайні ситуації.

МФК стверджує, що на час виділення інвестиції свинокомплекс у с. Делієве отримав відповідні дозволи, а екологічна і соціальна оцінка була оновлена (2013) відповідно до змін в робочому проекті. МФК визнає обмеженість консультацій щодо ЕСО, але при цьому зазначає, що клієнт виконав усі вимоги національного законодавства щодо розкриття інформації. За словами МФК, процес включав громадські слухання і розкриття інформації протягом тридцяти днів, як і вимагається законодавством, але за цей час не надійшло жодних скарг.

МФК відзначає піврічні зустрічі клієнта з сільськими радами, щорічне анкетування місцевих мешканців, дошки оголошень, соціальний фонд, щорічний мобільний візит-центр та освітні екскурсії для громадськості. Клієнт визнає, що володіє величезним об'ємом інформації, і погоджується з важливістю її донесення до місцевих громад, а також заявляє про свій намір опублікувати нефінансовий звіт щодо соціальних та екологічних питань на своїй веб-сторінці. Клієнт також зазначає, що інформація про внесення гною на поля і пов'язане з цим посилення неприємного запаху вивішується на інформаційних дошках за три-сім днів до внесення гною.

Під час візиту в Україну команда CAO зустрілася з представниками різних державних органів. Згадані зустрічі показали, наскільки непростим є законодавчий та інституційний ландшафт у сфері екологічного менеджменту. Варто відзначити, що нормативно-правова база у цій сфері переживає процес децентралізації і реформування, що створює труднощі в частині регулювання. На думку Світового банку, серйозною проблемою є відсутність наступності між центральними та місцевими органами влади, а також постійні зміни в системі ОБНС, яка характеризується обмеженими консультаціями і розкриттям інформації.¹⁶

Офіс CAO відзначив проведення клієнтом ОБНС, відповідно до вимог МФК.¹⁷ Однак відповідний документ наразі недоступний ні на веб-сторінці МФК, ні на веб-сторінці клієнта. МФК повідомив CAO, що на час виділення інвестиції даний документ був оприлюднений на веб-сторінці клієнта протягом 30 днів, як того і вимагало тогочасне законодавство. Однак клієнт опублікував лише нетехнічну частину ОБНС.¹⁸ Враховуючи складність законодавчого поля, для CAO залишається незрозумілим, чи процес розкриття

¹⁶ Світовий банк, Звіт з аналізу навколишнього середовища в Україні, січень 2016р., див.: <http://documents.worldbank.org/curated/en/327881470142199866/pdf/AUS16696-WP-OUO-9-Ukraine-CEA-has-been-approved-P151337.pdf>.

¹⁷ Стандарт діяльності 1 МФК, січень 2012р., п. 7

¹⁸ Нетехнічне резюме, Даноша, травень 2014р., доступне за посиланням: <http://www.danosh.com.ua/images/reports/05-2014-en.pdf>

інформації та консультацій в рамках ОВНС відповідав вимогам відповідного національного законодавства і МФК. Також незрозуміло, чому ОВНС не є доступною на веб-сторінці МФК, як того вимагає ПДІ.¹⁹

Стосовно екологічного нагляду і моніторингу МФК, CAO відзначає розбіжність між поголів'ям, зазначеним в ОВНС, і проаналізованими операційними даними. Це, в свою чергу, піднімає питання щодо відповідності поголів'я на свинофермі в с. Делієве дозвільним документам, а також щодо виходу гною, його збереження (ємність гноєсховищ), обробки і внесення. Враховуючи вищезазначене, CAO має питання щодо передінвестиційної перевірки відповідної екологічної документації з боку МФК і поточного моніторингу всіх вищезгаданих аспектів. Окрім цього, CAO ставить під сумнів належність проведення МФК передінвестиційної перевірки СЕСМ клієнта.

Попередження забруднення повітря, води та ґрунту

Скаржники висловлюють занепокоєння щодо негативного впливу забруднення повітря і сильного запаху на здоров'я і добробут населення. Вони стверджують, що викиди в атмосферне повітря вдсятеро перевищують допустимі рівні, щодо чого зараз триває судове провадження. Скаржники також занепокоєні потенційним забрудненням ґрунтових і поверхневих вод через внесення гноївки на поля у надмірних кількостях або витікання гноївки з трубопроводів. Вони посилаються на витіки гноївки, які відбулися у 2015 році в с. Делієве, і пов'язують цей інцидент з перевищенням вмісту аміаку в водних джерелах. Вони побоюються, що забруднення потічка Буркач, річки Дністер і ґрунтових вод може поставити під загрозу їхні джерела питної води. Окрім цього, скаржники занепокоєні тим, що внесення гноївки на полях у надмірних кількостях призведе до зниження родючої здатності ґрунтів і цінності землі.

Відповідно до СД3 (Раціональне використання ресурсів і запобігання забрудненню навколишнього середовища), *«клієнт повинен враховувати умови навколишнього середовища і застосовувати принципи і методи [...] попередження забруднення довкілля, які є досяжними в технічному і фінансовому плані і які найкращим чином забезпечують уникнення, а якщо це неможливо – зведення до мінімуму негативного впливу на здоров'я людей і стан довкілля»*. Стандарт також додає, що принципи і методи, що застосовуються протягом життєвого циклу проекту, повинні розроблятися з урахуванням небезпечних чинників і ризиків, пов'язаних з характером конкретного проекту, відповідно до передової міжнародної галузевої практики.²⁰ Це стосується викидів забруднюючих речовин в повітря, воду і ґрунт в умовах штатних, нештатних та аварійних ситуацій.

СД4 (Охорона здоров'я і забезпечення безпеки населення) визнає, що діяльність в рамках проекту може мати небажані негативні впливи на здоров'я і безпеку місцевої громади, які потрібно оцінити. Клієнт повинен *«впровадити превентивні та контрольні заходи у відповідності до передової міжнародної галузевої практики»*.²¹

Стосовно агробізнесу, Керівництво Світового банку зазначає, що гній містить азот, фосфор та інші речовини, що можуть призвести до викидів у повітря аміаку та інших газів і виникнення ризику забруднення поверхневих і підземних вод через вилуговування і стоки.

¹⁹ Політика доступу до інформації МФК, січень 2012р., п. 31

²⁰ Стандарт діяльності 3 МФК, січень 2012р., п. 4. До передової міжнародної галузевої практики належить Керівництво Групи Світового банку з охорони навколишнього середовища, здоров'я і праці.

²¹ Стандарт діяльності 4 МФК, січень 2012р., п. 5

Гній також містить збудники захворювань, такі як бактерії, патогенні мікроорганізми, віруси, паразити і пріони, які також можуть вплинути на ґрунт, воду і рослини (які споживають люди, сільськогосподарські та дикі тварини). Використання гною як добрива на сільськогосподарських землях вимагає ретельної оцінки можливих впливів через наявність в ньому небезпечних хімікатів і біологічних компонентів.²²

ПЕСП проекту зазначає, що *«проект лагун, який передбачає фіксовану подвійну плівку на дні з контролем витоків і одинарну плавучу плівку зверху, а також проект польових систем для перекачування гною попереджають поширення неприємного запаху в процесі зберігання гною і виливи необробленої гноівки у водні шляхи»*. ПЕСП визнає потенційний дискомфорт через неприємний запах і ризику, пов'язані з перекачуванням гною, і, відповідно, описує заходи з мінімізації неприємного запаху і запобігання виливів гною. До таких заходів, серед іншого, належить використання сучасного рукавного обладнання, внесення гною інжекторним методом, насосні системи, обладнані автоматичним механізмом зупинки, і чергові охоронці в місцях перетину річок/ струмків.

В частині вирощування культурних рослин, ПЕСП зазначає, що застосовуються *«сучасні передові принципи»* для внесення гною весною і восени, коли культурні рослини готові увібрати поживні речовини і можна уникнути стоку. У ПЕСП також пояснюється, що для забезпечення оптимального балансу поживних речовин для однієї свиноматки потрібен приблизно один гектар землі.²³ Вирощувані культури включають ячмінь і пшеницю, а також інші, некормові, культури *«для забезпечення належної сівозміни з метою покращення якості ґрунту»*. Відповідно до ПЕСП, внесення добрив контролюється комп'ютеризованими інструментами з чітким дотриманням зон незастосування гною біля водозборів, водних каналів і річок для запобігання забрудненню води.

Стосовно моніторингу і аналізів, ПЕСП зазначає, що дослідження викидів, запаху і місцевих водних джерел проводяться на регулярній основі, а результати доводяться до відома відповідних органів.

Відповідно до ЕСПД, клієнт взяв на себе такі зобов'язання: (i) внесення добрив відповідно до принципів ЄС і місцевих норм, (ii) контроль за рідкими стоками і (iii) контроль за внесенням гною з забезпеченням відповідного балансу між кількістю утримуваних тварин, виробництвом гною/ його складом і площами орних земель. МФК зазначає, що вимагає від клієнта періодично проводити аналіз повітря, води та ґрунту, а також повідомила CAO, що клієнт з цією метою використовує лабораторію з мобільною установкою, яка регулярно проводить такі дослідження на свинофермах клієнта.

У відповідь на висловлені занепокоєння щодо забруднення повітря, води і ґрунту, МФК заявляє, що внесення гною відбувається двічі на рік з урахуванням сезонних/ кліматичних обмежень і свят. За словами МФК, результати досліджень екологічних параметрів свідчать про відповідність національному законодавству.

Вода. МФК визнає, що клієнт перевищив допустимі концентрації аміаку в поверхневих водах на свинофермі в с. Лука в окремі місяці в 2015 і 2016 роках. За словами МФК, у відповідь на ці відхилення клієнт вжив запобіжні заходи для попередження потенційних витоків гною з лагун. Окрім відхилень у поверхневих водах, CAO також відзначає коливання в результатах аналізів питної води, особливо що стосується санітарно-хімічних

---

²² Керівництво Групи Світового банку з охорони довкілля, здоров'я і праці у сфері тваринництва, 30 квітня 2017р., ст. 3

²³ Свиноматка – це доросла свиня. За словами МФК, потрібно близько одного гектара на свиноматку з усім її приплодом (від поросят до кнурів) в будь-який момент часу.

і мікробіологічних показників. МФК стверджує, що у випадку виявлення перевищення допустимих концентрацій під час моніторингу та аналізу результатів аналізів, були вжиті корегуючі заходи.

Ґрунт. У відповідь на занепокоєння скаржників щодо деградації ґрунту, МФК притримується думки, що діяльність клієнта навпаки сприяє покращенню якості ґрунту завдяки удобренню гноєм. МФК надала САО дані та документи, які свідчать про збільшення урожайності сільськогосподарських культур, що вказує на покращення якості ґрунту, зокрема: звіт місцевих органів влади про покращення якості ґрунту; висхідна динаміка урожайності з 2013 по 2017 рік на всіх свинофермах клієнта; приклад використання комерційного добрива в період з 2015 по 2017 рік, відповідно до якого потрібне було додаткове удобрення, окрім гною; і звіти клієнта з результатами дослідження якості ґрунту. МФК також надала САО зразок аналізів гноївки (гною). МФК вважає, що дослідження ґрунту проводяться відповідно до параметрів, затребуваних дозвільними документами. Офіс САО визнає наявність інформації про показники стану ґрунту, наявність ветеринарно-санітарних і санітарно-епідеміологічних досліджень, а також те, що дані вказують на підвищення врожайності і покращення якості ґрунту.

Повітря. МФК зазначає, що клієнт впровадив заходи з пом'якшення неприємного запаху на різних етапах вирощування свиней, зберігання гною і внесення гною на поля, зокрема використання сучасних технологій з метою зведення до мінімуму неприємного запаху і забруднення повітря. Окрім цього, МФК повідомляє, що клієнт здійснює моніторинг якості атмосферного повітря раз в квартал, результати якого не перевищують допустимі норми. Офіс САО вважає, що якщо не брати до уваги судове провадження, яке триває щодо даного питання, документація з дослідженнями повітря, проаналізована в рамках експертизи, не вказує на невідповідність.

Офіс САО визнає інформацію, надану МФК стосовно підходу клієнта до контролю і моніторингу забруднень, але при цьому має питання щодо його відповідності передовій міжнародній галузевій практиці, як цього вимагають СД3 і СД4. Щоб підтвердити таку відповідність в частині ризиків забруднення води, ґрунту та повітря, потрібно провести технічний аналіз СЕСМ клієнта, протоколів і результатів моніторингу.

Водозабір

Скаржники стверджують, що водозабір, який здійснює клієнт, доклався до висихання колодязів і виснаження підземних вод, що негативно впливає на водні ресурси і добробут місцевих громад.

Загалом, МФК вимагає від своїх клієнтів вживати заходи щодо раціонального використання ресурсів і зменшення споживання води, щоб уникнути суттєвих негативних впливів на доступ до води місцевих громад.²⁴ Принципи і методи раціонального використання ресурсів, зокрема методи, пов'язані з використанням води, повинні відповідати належній міжнародній галузевій практиці.²⁵ СД1 також вимагає визначення кумулятивних впливів проекту.²⁶

У ПЕСП проекту вказано, що більшість ферм клієнта мають свої водозабірні свердловини, створені на основі відповідних гідрогеологічних досліджень і дозволів. МФК надала САО дані, які показують, що клієнт проводить електронний моніторинг власного водоспоживання в кількох точках. МФК стверджує, що всі ферми мають відповідні дозволи

²⁴ Стандарт діяльності 3 МФК, січень 2012р., п. 9, і Примітка 3 МФК, січень 2012р., пп. 25 і 26

²⁵ Стандарт діяльності 3 МФК, січень 2012р., п. 4

²⁶ Стандарт діяльності 1 МФК, січень 2012р., п. 8

на водокористування (як для питної, так і для непитної води). МФК також зазначає, що проблема виснаження підземних вод є актуальною для всієї області. Клієнт замовив гідрогеологічну оцінку в червні 2017 року, щоб оцінити потенційний вплив сусідніх кар'єрів на водозабір. Клієнт також додає, що влада Галицького району ініціювала роботу над прокладанням водопроводів до сіл району. Клієнт входить до відповідної робочої групи, в рамках якої ділиться своїми знаннями/ досвідом і надає фінансову підтримку проекту.

Хоча МФК і клієнт надали CAO документацію і необхідні пояснення щодо водокористування клієнта, для CAO залишається відкритим питанням, чи МФК впевнена в тому, що були належним чином оцінені та пом'якшені потенційні впливи водозабору клієнта, відповідно до вимог МФК.

Галицький національний природний парк

Скаржники висловлюють занепокоєння щодо потенційного негативного впливу на Галицький національний природний парк і відсутності консультацій з представниками цієї природоохоронної території. Скаржники заявляють про порушення СДб, зокрема в частині оцінки і пом'якшення впливів на біорізноманіття та екосистемні послуги на територіях підвищеної екологічної небезпеки.

Посилаючись на СДб (Збереження біорізноманіття і стійке управління живими природними ресурсами), скаржники стверджують, що проект: (i) знаходиться у безпосередній близькості до Галицького національного природного парку і може мати суттєвий вплив на біорізноманіття та екосистемні послуги та (ii) докладається до збільшення антропогенного впливу.

Сфера застосування СДб включає проекти, які «(i) реалізуються в модифікованих, природних і критично важливих оселищах; (ii) потенційно впливають на екосистемні послуги або залежать від них, і при цьому клієнт здійснює пряме управління/ контроль або має суттєвий вплив на ці послуги; або (iii) які забезпечують виробництво живих природних ресурсів (наприклад, сільське господарство, тваринництво, рибні господарства, лісівництво)».²⁷ Керівництво МФК щодо СДб додає, що процес визначення ризиків і впливів буде відрізнятися залежно від характеру і масштабу проекту. Як мінімум, клієнт повинен дослідити та оцінити ризики і потенційні впливи на біорізноманіття та екосистемні послуги на території, яка підпадає під вплив проекту, з урахуванням, серед іншого, «місця реалізації і масштабу проекту» і «близькості проекту до зон, які мають підтверджену цінність з точки зору біорізноманіття або надають екосистемні послуги».²⁸

На час розкриття інформації МФК вважала СДб таким, що не є застосовним до проекту. МФК притримується думки, що проект не впливає на парк і не реалізовується на його території. МФК заявляє, що Галицький національний природний парк не простягається на суцільній території, і що різні його частини мають різну цінність з точки зору біорізноманіття. МФК надала CAO супутникові знімки, які показують розташування парку по відношенню до свиноферм у Делієве і Лани. МФК зазначає, що ферми знаходяться близько до зон, які класифікуються як «господарські зони» або «регульовані рекреації», а не до «заповідних зон». МФК також додає, що клієнт отримав усі необхідні дозволи від відповідних державних структур, в тому числі для тих ферм, які знаходяться найближче до національного парку.

²⁷ Стандарт діяльності МФК 6, січень 2012р., п. 5

²⁸ Примітка 6 МФК, січень 2012р., п. 5.

В ОВНС немає належного опису природно-заповідних територій, які знаходяться поблизу проекту, однак команда CAO звернула увагу на лісову смугу під час свого візиту. Галицький національний природний парк складається з розірваних заліснених територій, дві з яких знаходяться в безпосередній близькості до свиноккомплексів в Делієве і Лани (на відстані 10м і 250м відповідно).

Відповідно до інформації, зібраної CAO, 23 травня 2013 року було ухвалене судове рішення у справі, що стосувалася пошкодження дерев і лісової підстилки у 2012 році на території природно-заповідного фонду, за що з клієнта був стягнений штраф. На думку CAO, це був випадковий і, як виглядає, єдиний такий інцидент.

Офіс CAO провів аналіз проектної документації МФК, зокрема наданих знімків і зонування парку поблизу ферм, який вказує на те, що на основі інформації, доступної на час виділення інвестиції, МФК визначила потенційні ризики, пов'язані з розміщенням національного парку, і провела достатньо ґрунтовний аналіз, в результаті якого прийняла рішення про незастосовність СДб. Враховуючи вищесказане, CAO вирішив виключити це питання з розслідування.

Негативні впливи на дороги

Скаржники заявляють, що вантажівки і великогабаритні автомобілі клієнта спричиняють руйнування доріг, пилове забруднення і вібрації. Вони додають, що пилове забруднення, спричинене великогабаритними автомобілями, негативно впливає на здоров'я і добробут місцевого населення, а вібрації призводять до руйнування будинків, які знаходяться вздовж доріг. Скаржники стверджують, що реконструкція польової дороги і придорожніх канав біля свиноферми у с. Лука закрила їм доступ до паїв і є несанкціонованим захопленням приватних земельних ділянок.

СД4 вимагає від клієнтів оцінювати ризики і впливи на здоров'я і безпеку громад, які підпадають під вплив проекту, протягом усього життєвого циклу проекту, а також впровадити превентивні та контрольні заходи у відповідності до передової міжнародної галузевої практики, наприклад, Керівництв Групи Світового банку з охорони довкілля, здоров'я і праці або інших документів, визнаних на міжнародному рівні. СД4 також вимагає, щоб клієнт визначив ризики/ впливи і запропонував заходи з їх пом'якшення, співрозмірні їх характеру та масштабу. Перевага надається заходам з попередження ризиків і впливів, а не їх мінімізації.²⁹

СД1 вимагає від клієнтів передбачати ризики/ впливи та уникати їх. Якщо уникнення неможливе, клієнт повинен їх звести до мінімуму, а якщо залишаються залишкові впливи – компенсувати або відшкодувати в тих випадках, коли це є досяжним в технічному і фінансовому плані.³⁰

Стосовно занепокоєння місцевих громад щодо здоров'я і безпеки, ПЕСП визнає, що відбувається *«рух великогабаритних машин»* біля ферм і на другорядних дорогах *«у малозаселених зонах, де проживають фермери, які звикли до пересування великогабаритних сільськогосподарських машин»*. У ПЕСП також зазначається, що клієнт надає суттєву економічну підтримку у формі реконструкції доріг і розчищення громадських територій взимку.

Під час зустрічей члени місцевих громад висловили своє незадоволення якістю дорожніх робіт, профінансованих клієнтом, і кількістю виділених коштів. Водночас, вони визнали, що

²⁹ Стандарт діяльності МФК 4, січень 2012р., п. 5

³⁰ Стандарт діяльності МФК 1, січень 2012, п. 14

є ще два підприємства, які використовують ті ж дороги в рамках своєї діяльності. Клієнт, з іншого боку, заявляє про контрольований рух транспортних засобів від свиноферм і в зворотному напрямку і наголошує на фінансуванні ремонту та обслуговування доріг через свій соціальний фонд. МФК стверджує, що відповідні місцеві адміністрації несуть загальну відповідальність за утримання доріг, і що ця проблема є актуальною по всій Україні. МФК також наголошує на тому, що клієнт докладається до ремонту та обслуговування доріг через свій соціальний фонд. Як пояснили CAO, фонд виділяє 30% коштів на ці цілі, часто на ремонт конкретних доріг.

ПЕСП проекту відзначає, що проект має вплив на зношування доріг. Офіс CAO вважає, що контроль клієнта за рухом транспортних засобів до свиноферм і в зворотному напрямку націлений на мінімізацію цього впливу, а програма фінансової підтримки ремонту та обслуговування доріг – на компенсацію залишкових впливів від використання доріг, хоча залишається незрозумілим, наскільки ця програма відповідає характеру і масштабу згаданих впливів.

Що стосується скарг щодо несанкціонованого захоплення землі та неможливості доступу до паїв у с. Сівка-Войнилівська, то клієнт пояснює, що він здійснив реконструкцію польової дороги для забезпечення під'їзду до свиноферми і полів у с. Лука відповідно до рішення дорожньої комісії, яка була сформована у 2009 році. За словами клієнта, одразу після реконструкції були викопані придорожні канали та облаштовані кілька точок доступу до земельних ділянок. Клієнт стверджує, що на фоні скарг місцевої громади у 2014 році дорожня комісія була скликана ще раз, щоб вивчити питання потенційного відхилення дороги від первісної домовленості. За словами клієнта, комісія прийшла до висновку, що скарги були необґрунтованими і, відповідно, не було підстав для компенсації. Тим не менше, клієнт заявив про свій намір звернутися до Сівка-Войнилівської сільської ради і власників придорожніх паїв, щоб забезпечити їм доступ до землі.

Офіс CAO відзначає, що скарги щодо несанкціонованого використання приватних земельних ділянок були розслідувані дорожньою комісією, уповноваженою місцевою владою. Комісія прийшла до висновку про їх необґрунтованість. Окрім цього, CAO відмічає, що цей факт відбувся до того, як МФК інвестувала в клієнта.

На основі вищезазначеного, CAO вирішив закрити всі питання, пов'язані з несанкціонованим захопленням землі, на етапі експертизи. Питання, що стосуються управління і пом'якшення впливів на дороги (пилоне забруднення, тріщини і зношування доріг) будуть проаналізовані в рамках аналізу СЕСМ клієнта.

Землекористування і виплата відповідних компенсацій

Скаржники стверджують, що клієнт: i) обробляв приватні земельні паї без попередньої домовленості з власниками чи належної компенсації; ii) неналежним чином використовував землю і цим самим обмежив доступ власників до паїв; і iii) не відновив землю, яка зазнала модифікації, деградації або забруднення. Вони заявляють, що діяльність клієнта в частині землекористування відбувається з порушенням національного законодавства.

Що стосується оренди землі, то МФК не визначив відповідних ЕіС ризиків чи впливів в рамках своєї перевірки клієнта. Загальна позиція МФК полягає в тому, що значна частина спорів, пов'язаних з землекористуванням, була зареєстрована в книзі скарг і належним чином вирішена через механізм розгляду скарг клієнта, а саме: зі 131 земельної ділянки, які є предметом спору (76 скаржників), 96 були або непідтверджені, або власники отримали компенсацію, а 20 паїв залишаються невитребуваними родичами первісних власників, які відійшли в інший світ. МФК зазначає, що клієнт допомагає родичам, які

хочуть реалізувати своє право на спадщину. Загалом предметом спорів щодо компенсації залишаються п'ятнадцять паїв, які знаходяться в межах с. Сівка-Войнилівська і були оброблені клієнтом в період з 2005 по 2012 рік. За словами МФК, усі землевласники отримали повну компенсацію за минуле використання їхніх паїв з урахуванням інфляції.

Варто зазначити, що під час свого візиту CAO спілкувався з одним постраждалим членом з с. Делієве, яка заявила, що через її пай проклали водопровід без її згоди чи компенсації, але вона не пробувала вирішити цей спір через механізм подачі і розгляду скарг клієнта. Офіс CAO попросив інших членів громади особисто заявити про проблеми з їхніми паями, але дотепер ніхто не зголосився.

Офіс CAO відмічає, що клієнт відкритий до вирішення будь-яких земельних питань і намагається це робити. У випадку відсутності консенсусу з землевласниками, клієнт фізично відмежовує їхні паї стовпчиками, щоб запобігти обробці. Відповідно, CAO вирішив закрити це питання на етапі експертизи без подальшого розслідування. Подальше розслідування цього питання може бути виправданим, якщо постраждалі члени громади особисто виставлять свої претензії.

Залучення зацікавлених сторін і механізм подачі та розгляду скарг

Скаржники заявляють, що клієнт не має механізму подачі і розгляду скарг. Вони також нарікають на обмежену комунікацію між громадами, які підпадають під дію проекту, і клієнтом на етапі планування проекту, будівництва та експлуатації свинокомплексів.

СД1 вимагає, щоб клієнт надав громадам, що підпадають під дію проекту, *«доступ до відповідної інформації про [...] механізм подачі і розгляду скарг»*.³¹ СД1 містить положення про обов'язок клієнта створити такий механізм, який має бути легко доступним, зрозумілим і донесеним до відома громад.³²

У ПЕСП зазначено, що вся інформація буде опублікована на веб-сторінці клієнта, а ПЕСП/ЕСПД будуть доступні українською мовою за адресою головного офісу клієнта. ЕСПД вимагає від клієнта організувати он-лайн реєстрацію скарг з зазначенням очікуваного часу розгляду.

У лютому 2014 року клієнт розробив внутрішні корпоративні процедури розгляду скарг, як того вимагає ЕСПД. Офіс CAO підтверджує, що на веб-сторінці клієнта вказана електронна адреса, на яку можна скеровувати скарги, які повинні бути розглянуті протягом тридцяти днів. Клієнт повідомив CAO, що він призначив тринадцять представників громад і створив ще три механізми подачі і розгляду скарг: (i) дві гарячі лінії, по одній на район (Калуський і Галицький); (ii) скриньки для скарг (в сільських радах); і (iii) опитування місцевого населення. Клієнт веде реєстр скарг з 2013 року, більшість зі скарг в якому стосуються земельних питань, як зазначається МФК.

На основі вищезазначеного, CAO вирішив закрити питання, пов'язані з залученням зацікавлених сторін і механізмом подачі і розгляду скарг. Ці питання були проаналізовані окремо від питань розкриття екологічної інформації і проведення відповідних консультацій з громадами, що підпадають під дію проекту.

---

³¹ Стандарт діяльності МФК 1, січень 2012р., п. 29

³² Стандарт діяльності МФК 1, січень 2012р., п. 35

IV. Рішення CAO

Мета експертизи CAO – визначити, чи скарга вимагає розслідування щодо дотримання ЕіС стандартів діяльності МФК. Приймаючи рішення щодо того, чи ініціювати розслідування, CAO зважує всі чинники, зокрема масштаб ЕіС проблем, піднятих у скарзі, результати попередньої перевірки ЕіС діяльності МФК стосовно цих проблемних питань та загалом, чи буде проведення розслідування виправданим заходом у даному випадку.

Скарга стосується порушення Стандартів діяльності МФК 1, 3, 4 і 6, зокрема: (1) екологічна та соціальна оцінка/ система екологічного та соціального менеджменту (СЕСМ); (2) забруднення повітря, води і ґрунту; (3) водозабір; (4) Галицький національний природний парк; (5) зношення доріг, руйнування будинків, пилове забруднення, доступ і несанкціоноване захоплення земель; (6) використання орендованих сільськогосподарських земель і виплата відповідних компенсацій і (7) залучення громадськості, взаємодія з зацікавленими сторонами і створення механізму подачі та розгляду скарг.

Офіс CAO виявив ряд проблем в оцінці, моніторингу та нагляді МФК за проектом. При цьому CAO вирішив закрити частину проблемних питань, які є предметом скарги, а саме: негативний вплив на Галицький національний природний парк, несанкціоноване захоплення землі біля польової дороги, землекористування, взаємодія з зацікавленими сторонами і механізм скарг. Відповідно, CAO проведе розслідування на предмет дотримання МФК екологічних і соціальних стандартів діяльності щодо всіх інших проблемних питань, піднятих у скарзі, зокрема:

- Оцінка, моніторинг і нагляд МФК за СЕСМ клієнта, в тому числі заходи, спрямовані на запровадження процедур для перевірки і пом'якшення забруднення навколишнього середовища;
- Перевірка МФК (i) документації, пов'язаної з Екологічною та соціальною оцінкою (ЕСО) (водозабір, виробничі потужності, система поводження з гноєм) і (ii) проведення відповідних консультацій з місцевим населенням і розкриття інформації.

Офіс CAO зазначає, що рішення про початок розслідування не означає, що буде зроблено висновок про порушення клієнтом екологічних і соціальних стандартів діяльності чи навпаки.

Технічне завдання для даного розслідування буде підготовлене відповідно до Практичного керівництва з принципів діяльності CAO.